

Innst. S. nr. 258

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.prp. nr. 54 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs satellittnavigasjonsprogrammer Galileo og EGNOS (2008–2013)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Bakgrunn

EUs transportråd vedtok i desember 2007 å organisere, finansiere og iverksette utbyggingen av satellittnavigasjonssystemet Galileo under EUs institusjonelle rammeverk. Galileo vil bli et globalt system underlagt sivil kontroll. Systemet vil fungere sammen med det amerikanske militære Global Positioning System (GPS). Sammen vil systemene gi brukerne vesentlig bedre tilgang på posisjonsangivelse, navigasjonstjenester og tidsinformasjon. Med to systemer reduseres også sårbarheten ved sikkerhetskritiske anvendelser. Galileo vil tilby flere nye tjenester, blant annet knyttet til søk- og redningstjenester og offentlige tilgangsregulerte signaler.

Galileo er utviklet i den europeiske romorganisasjonen ESA (European Space Agency), der Norge deltar, og Norge har vært aktiv deltaker i utviklingen av systemet. Galileo-programmet omfatter også EGNOS (European Geostationary Navigation Overlay Service) som er et regionalt støttesystem for å bedre integriteten og nøyaktigheten av GPS i Europa. EGNOS planlegges å være operativt i 2009 og er første trinn i Europas satsing på satellittnavigasjon.

Det er i forhandlinger mellom EU, Island, Liechtenstein og Norge oppnådd enighet om å benytte EØS-avtalens regler om programsamarbeid som

grunnlag for norsk deltakelse i Galileo. En løsning basert på EØS-avtalen gir gode og forutsigbare løsninger på spørsmål knyttet til deltakelse i styrende organer og for de økonomiske bidragene som følger av deltakelse.

Deltagelse i utbyggingsfasen av Galileo vil innebære økonomiske forpliktelser for Norge for perioden 2008–2013. Stortingets samtykke til deltakelse i beslutningen i EØS-komiteen er derfor nødvendig, jf. Grunnlovens § 26, annet ledd. For at Norges deltakelse i Galileo skal kunne gjøres gjeldende fra 2009, legges det opp til at Stortingets samtykke innhentes før det treffes beslutning i EØS-komiteen. Beslutning i EØS-komiteen er ventet tidligst 29. mai 2009.

Utkast til beslutning i EØS-komiteen og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 683/2008, rådsforordning nr. 1321/2004 og rådsforordning 1942/2006, i uoffisiell norsk oversettelse, følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

1.2 Nærmere om Galileo

Det europeiske initiativet innen satellittnavigasjon startet opp i 1994 ved at den europeiske romorganisasjonen, European Space Agency (ESA) gikk sammen med EU om å etablere EGNOS. Norge har deltatt aktivt i arbeidet med EGNOS.

Parallelt med utbyggingen av EGNOS utredet ESA og EU hvordan Europa kunne sikre seg en andel av markedet og den teknologiske utviklingen som satellittnavigasjon representerer. I tillegg var det ønskelig å bli mindre avhengig av det amerikanske systemet, som er underlagt militær kontroll.

Galileo-programmet er delt inn i tre faser; definisjonsfasen, utviklings- og valideringsfasen og utbyggingsfasen. Utbyggingsfasen startet i 2008 og skal lede fram til et operativt system i 2013. Deretter vil Galileo gå inn i en operativ driftsfase.

Satellittnavigasjonssystemer gir tilgang på presis tidsinformasjon, posisjonsangivelse og nøyaktig navigasjon. Galileo er definert med fire navigasjonstjenester og en tjeneste for å støtte søk- og rednings-tjenester.

Galileo skal bestå av totalt 30 satellitter når det er fullt utbygget. I tillegg til satellittene vil Galileo bestå av et antall bakkestasjoner.

1.3 Beslutningen i EØS-komiteen

Med sikte på Norges og Islands deltakelse i Galileo vil EØS-komiteen vedta endringer i EØS-avtalens protokoll 31 og 37, slik at Galileo innlemmes i EØS-samarbeidet. Liechtenstein skal ikke delta i Galileo. Dersom det før EØS-komiteens beslutning skulle vise seg at Island likevel ikke ønsker å delta, vil det bli gjort justeringer i beslutningen med sikte på at Island gis mulighet for å delta fra et senere tidspunkt.

I forbindelse med at Galileo innlemmes i EØS-avtalen, er det enighet om å inngå en tilknyttet, bilateral samarbeidsavtale for å regulere enkelte spørsmål som ikke hører naturlig inn under EØS. Formålet er å sikre en helhetlig ramme for samarbeidet og legge til rette for at Norge skal kunne delta i alle sider av Galileo-programmet. Tilleggsavtalen er under forhandling, og vil etter planen bli undertegnet samtidig med at EØS-komiteen treffer sin beslutning.

1.4 Administrative og økonomiske konsekvenser

EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av Galileo i EØS-avtalen vil innebære en forpliktelse for EØS/EFTA-statene, unntatt Liechtenstein, til å delta i finansieringen av utbyggingsfasen av Galileo.

Norges finansielle forpliktelser i utbyggingsfasen vil utgjøre ca. 69 mill. euro i perioden 2008–2013. Basert på en historisk gjennomsnittskurs for siste femårsperiode på 8,11 utgjør dette 560 mill. kroner. Forpliktelsene dekker også 2008, ettersom Norge i påvente av en mulig avtale har vært involvert i utbyggingsfasen siden starten.

Den nasjonale oppfølgingen av deltakelsen i Galileo vil skje gjennom et interdepartementalt koordineringsutvalg ledet av Nærings- og handelsdepartementet. Det etableres et sekretariat i Norsk Romsenter som vil ha ansvaret for å følge opp norske interesser i Galileo-programmets styringsorganer.

Administrative kostnader vil utgjøre 3,5 mill. kroner i 2009 og 6,3 mill. kroner årlig for årene 2010–2013. Kostnadene vil dekke styrket bemanning ved Norsk Romsenter og støtte fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet i utøvelsen av myndighetsoppgaver i forbindelse med deltakelsen i Galileo. Norge forventes også å bidra med en nasjonal ekspert til EU-kommisjonen.

Forslag til bevilgning for det norske bidraget til Galileo og administrative kostnader for 2009 vil bli fremmet i revidert budsjett 2009. For perioden 2010 til 2013 vil de nødvendige bevilgningsforslag bli fremmet i den ordinære budsjettprosessen.

Dersom Norge skal delta i driftsfasen av Galileo må dette avklares gjennom en egen avtale med EU.

1.5 Vurdering av norsk deltagelse i Galileo

Norges geografi, topografi og nærings- og bosetningsstruktur tilsier at Norge vil være blant de landene som har størst utbytte av Galileo. Signalene fra Galileo vil være interoperable med GPS-signalene, og sammen vil systemene gi betydelig bedre sikkerhet, nøyaktighet og tilgjengelighet for brukerne. Dette vil særlig gjøre seg gjeldende i nordområdene, hvor ytelsen i dag er begrenset. Deltakelse vil bidra til å ivareta Norges økonomiske, næringspolitiske og utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser overfor EU. Utover dette er avtalens verdi for Norge særlig knyttet til muligheten for tilgang til PRS, industrielle muligheter, samt den innflytelse og kompetanse som vil følge av aktiv deltagelse i prosjektet.

Dekningen i nord er også avhengig av et nettverk av bakkestasjoner. Dette nettverket er under utbygging. Etter avtale med Norge er det, som en del av utviklings- og testfasen, plassert bakkeinfrastruktur på Svalbard og på Troll-basen i Antarktis. Norsk deltagelse i relevante styringsorganer var en underliggende forutsetning da man gikk inn for lokalisering av disse stasjonene. Stasjonene på Svalbard og Troll-basen skal etter planen inngå i den permanente infrastrukturen for Galileo.

Regjeringen legger til grunn at Norge og nordområdene skal ha like god dekning og like gode tjenester som resten av Europa. Uten deltagelse i utbyggingsfasen av Galileo vil Norge eventuelt måtte finansiere og bygge egen bakkeinfrastruktur for å tilfredsstille dette kravet. Det er ikke åpenbart at slik nasjonal infrastruktur vil kunne integreres i Galileo.

Tilgang til PRS er viktig for systemer som utgjør samfunnskritisk infrastruktur, og særlig for justissek-toren. Avtalen mellom Norge og EU om deltagelse i utbyggingsfasen uttrykker en gjensidig intensjon om at Norge som fullverdig deltaker i Galileo vil kunne få tilgang til PRS.

1.6 Konklusjon og tilråding

Galileo er banebrytende fordi EU for første gang investerer i en felles strategisk og samfunns viktig infrastruktur, og fordi Galileo samtidig er et av de største felleseuropeiske industriprosjekter noensinne. Galileo vil bidra til en vesentlig forbedring av satellittbaserte tjenester knyttet til tidsangivelse, posisjonsangivelse og navigasjon, og får derfor stor

betydning for offentlige og private brukere innen de fleste samfunnsområder.

For Norge framstår aktiv deltakelse i Galileo som en mulighet til å sikre innflytelse og innsikt i utformingen av en infrastruktur som har stor samfunnsmessig betydning. Systemet vil styrke mulighetene for effektiv suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse, søk- og redningstjeneste og overvåking av miljø, skipstrafikk og andre aktiviteter i norske havområder. Galileo vil også bidra til mer presise og stabile navigasjonstjenester, noe som er av stor betydning for sikker transport på sjøen, i luften og på land. Galileo vil gi økt ytelse innen satellittnavigasjon i nordområdene. Industrielt er Norge godt posisjonert for å få leveranser til prosjektet og til å utnytte norsk infrastruktur og kompetanse i et voksende marked knyttet til satellittnavigasjon.

Med Norges behov for satellittbaserte tjenester, ikke minst i nordområdene, vil Norge være tjent med å inngå en samarbeidsavtale med EU om deltakelse i utbyggingen av Galileo. Nærings- og handelsdepartementet tilrår i samråd med Miljøverndepartementet, Justis- og politidepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet at Norge deltar i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av Galileo i EØS-avtalen. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppbøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til at Norge har vært en aktiv deltager under utviklingen av Galileo-prosjektet.

Gjennom det norske engasjementet i ESA (European Space Agency), har Norge vært med på utformingen av satellittnavigasjonssystemet.

Komiteen mener at Norge gjennom et likeverdig partnerskap i den videre utbyggingen av Galileo i større grad kan ivareta våre strategiske interesser gjennom et godt utbygd system som gir god dekning i de nordlige områdene.

Komiteen vil også vise til at Norge vil være et av de landene som vil ha størst utbytte av de tjenester som Galileo vil kunne tilby. Samtidig er det forventet at norsk deltagelse vil føre til at de norske industrielle interessene i prosjektet i større grad kan ivaretas.

Komiteen mener det er viktig å opprettholde det norske engasjementet innen europeisk romfart, som gir norske bedrifter og myndigheter økt kompetanse gjennom teknologisamarbeid med andre land. En videre deltagelse i Galileo-programmet når ansvaret for videre utbygging og drift nå overføres til EU, bør ses i sammenheng med den øvrige satsingen Norge har gjort gjennom ESA.

3. UTTALELSE FRA UTENRIKSKOMITEEN

Komiteens utkast til innstilling ble 19. mai 2009 oversendt utenrikskomiteen til uttalelse. Utenrikskomiteen uttaler i brev av 26. mai 2009 at de har ingen merknader til innstillingen.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker i at Norge deltar i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs satellittnavigasjonsprogrammer Galileo og EGNOS (2008–2013) med samlet ramme på 68,9 mill. euro i forpliktelser i løpet av perioden 2008–2013.

Oslo, i næringskomiteen, den 29. mai 2009

Ola Borten Moe

leder

Kåre Fostervold

ordfører

